

Idéer fra seks timers god debat om mulighederne for at skabe bedre boliger og boligmiljøer til seniorer

Udgiver: ÆldreForum og Danske Seniorer
Udgivelsesår: November 2015
Sideantal: 22
ISBN - digital: 978-87-90651-51-0

Indhold

<i>Forord</i>	3
<i>Alleboliger – boliger og fællesskaber for alle</i>	4
<i>Hvordan skabes boformer med muligheder for generationsmøder</i>	6
<i>Længst muligt i eget liv</i>	7
<i>Seniorbofællesskaber for alle</i>	9
<i>Fællesskaber</i>	10
<i>MIG i fællesskabet</i>	11
<i>Din bolig er din base. Den skal passe på dig – også når du bliver ældre</i>	13
<i>Nyt liv i og mellem boligerne</i>	14
Den enkelte bolig	14
Parcelhuskvarteret	14
Landsbyen - en konkret udfordring	15
Plejehjem	16
Etageboliger	16
Alderdomsboliger	16
Ensomhed - Hvordan kan vi bidrage til at forebygge ensomhed og skabe relationer?	17
<i>Bedre boligydelse til pensionister uden ekstra omkostninger</i>	18
<i>Behov for viden, undersøgelser og initiativer m.m.</i>	19
Genoplivning af Boligtrivsel i Centrum	19
Undersøgelser	19
Hvordan kommer man i gang med at oprette seniorbofællesskaber?	19
<i>Teknologi og sundhed i fremtidens seniorboliger</i>	20

Forord

Dette dokument samler den engagerede debat og idéudvikling på Danske Seniorers og ÆldreForums seminar om boliger til ældre den 21. oktober 2015, hvor vi alle blev klogere og fik ny inspiration, men også gik hjem med nye spørgsmål, som vi kan arbejde videre med.

Tak til følgende som alle bidrog med tanker og gode idéer:

Abelone Løgstrup, ÆldreForum

Anne-Marie Dahl, Futuria

Anne Marie Engtoft Larsen, CBS Students

Arne Rolighed, Danske Seniorer

Carsten Hendriksen, ÆldreForum

Christian Knudsen, Danske Seniorer

Eva Lunding, OK Fonden

Erik Stagsted, Danske Ældreråd

Frank Ulmer Jørgensen, VELUX Fonden

Jacob Andersen, Danske Kommunikation

Jan Christensen, Euroway

Jesper Boelsen, NO Barriers Advice

Jytte Andersen, Forhenværende Boligminister

Jørgen Nue Møller, Bestyrelsesformand

John Lagoni, Danske Seniorer

Jørgen Fischer, Danske Seniorer

Kamilla Nørtoft, Center for Sund Aldring

Karen Henriksen, Den 3. Revle

Lis Puggaard, konsulent og Syddansk Universitet

Laura Kofod, Danske Studerendes Fællesråd

Lise Acthon Hansen, Danske Seniorer

Louise Dedenroth Høj, Arkitektskolen København:
Bygningskunst, By & Landskab

Lotte Philipson, ÆldreForum

Magnus Skovrind Pedersen, Demokratisk
Erhvervsnetværk

Max Pedersen, selvstændig konsulent

Mette Albrechtsen, selvstændig konsulent,
Arkitekt m.a.a. og Bygherrerådgiver MBV

Mie Bjerre, selvstændig konsulent

Ove E. Dalsgaard, ÆldreForum

Per K. Larsen, Danske Seniorer

Per Schulze, Realdania

Peter Martin Jacobsen, Byen for Livet

Ulrik Falk Sørensen, Seniorbofællesskabet
Kløvermarken, Ballerup

God læselyst

Alleboliger – boliger og fællesskaber for alle

[Jesper Boesen, No Barriers Advice, jb@nobarriers.dk]

Ideen om 'alleboliger' er opstået, fordi det er vigtigt at skabe en boligmasse med stor diversitet i størrelse og form, der gør det muligt for alle mennesker at benytte sig af alle boligerne. Det er væsentligt, at man kan besøge hinanden på tværs af generationer i familien. Desuden er der mange, som foretrækker den samme bolig igennem hele livet.

Generelt er der ikke opmærksomhed i nyt boligbyggeri på, at der er en fremtid, hvor man ikke nødvendigvis er lige så mobil, som man er i starten af livet.

Det er vigtigt, at man forløser det enorme potentiale, der samfundsmæssigt ligger i, at mennesker i forskellige aldre og med forskellige forudsætninger har mulighed for at mødes i hinandens hjem og i de fælles rum, som vi mener, er et væsentligt ønske til fremtidens boligbyggeri og boligområder.

Hvis jeg skal sammenfatte ideen kort, indebærer det: **At** bygningsreglementet skal ændres således, at byggemyndigheden skal føre tilsyn med, at alle regler i bygningsreglementet bliver overholdt. **At** kravene om tilgængelighed bliver udbredt til at gælde for også nybyggede private boliger. Hvis private boliger bygges i mere end et plan, skal der være en fuldt tilgængelig bolig, dvs. køkken, toilet og soveværelse på et plan eller planer, der er tilgængelige. **At** der i almennyttigt boligbyggeri bliver arbejdet systematisk på, at der bygges rum, som giver mulighed for fællesskaber imellem alle beboere på tværs af alders- og kulturforskelle.

Når vi synes, at det er vigtigt ikke at skabe ældreboliger eller seniorboliger, men "alleboliger" er det fordi, det er vigtigt, at man blander forskellige aldre og baggrunde. Hvis alle har samme alder og samme baggrund, er det sandsynligt at behovet og muligheden for at hjælpe hinanden bliver reduceret, da alle jo så i høj grad har de samme kompetencer.

Boligerne skal således i videst muligt omfang være indrettet, så de kan benyttes af alle gennem hele livet. Derved bliver man ikke afskåret fra at komme på besøg hos hinanden og have rum til fællesskab. Ligeledes

er det vigtigt, at der skabes fælles rum, hvor mennesker kan mødes, fx fælles køkkener og andre rum med plads til aktiviteter, som alle generationer kan deltage i.

Boligmassen bør således indrettes, så den dels tilgodeser forskellige fysiske behov i forskellige livsfaser, men også tilgodeser forskellige sociale behov. Behovet for fællesrum og fællesskaber til at imødegå ensomhed er essentiel især for ældregruppen, men også i stigende omfang for andre generationer. Ved at kunne bidrage til fællesskaber, vil mange ældre kunne få forlænget den periode i livet, hvor de er i stand til at bidrage til fællesskabet.

I indretningen af boligmassen er det også vigtigt, at man tænker indretningen af omgivelserne ind. Der bør helst skabes god adgang til indkøb, transport og rekreative områder. Boligernes omgivelser må således ikke tvinge folk væk fra en ellers velfungerende bolig.

Boligernes sammensætning skal også kunne tilgodeses, at der i forskellige faser i livet er forskellige pladsbehov. Det vil sige, at det skal være muligt at finde boliger i forskellige størrelser. Men det skal også være muligt at blive i egen bolig uden, at det skal være et mantra. For nogen er det en meget voldsom og negativ begivenhed, hvis de på grund af nedsat funktionsevne bliver tvunget fra det hjem, de har opbygget, indrettet og levet i igennem mange år.

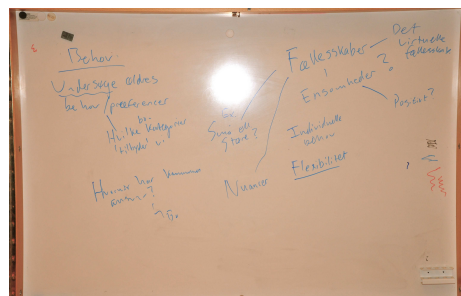
Grupper i samfundet oplever i øjeblikket en marginalisering på grund af manglende tilgængelighed i boligmassen. Her tænkes specifikt på Danske Handicaporganisationer m.fl.

Der kunne være et behov for en nærmere analyse af, hvordan ønskerne blandt ældre til deres bolig faktisk ser ud. Hvor mange ønsker at forblive i egen bolig? Hvor mange ønsker at bo i bofællesskaber? Flytte til mindre bolig osv. osv.

Følgende link kan være nyttige:

www.byggningsreglementet.dk - fordi man her kan se de regler, der skal ændres.

<http://anvisninger.dk/tilgaengelighed/Pages/Start.aspx> - fordi man her kan se noget om, hvordan det kan gøres, hvis det skal blive godt.

Hvordan skabes boformer med muligheder for generationsmøder

[Jytte Andersen, tidl. Boligminister (S), jytteandersen66@gmail.com]

Fælles for gruppens medlemmer er en generel overbevisning om, at forskellige generationer som udgangspunkt har en positiv indflydelse på hinanden og derfor bør man forfølge og arbejde videre på idéen om at inkludere både yngre og ældre generationer i boligfællesskaber, eksempelvis ved at kombinere plejeboliger og studieboliger. Generationernes integration vil blot være et styrket naboskab, der pga. dets signifikans, ikke blot klarer praktiske opgaver, men løfter livskvaliteten for alle beboere.

Som udgangspunkt efterlyses der succeshistorier, hvilket formentlig skyldes, at der ikke er meget erfaring med området. Det skal dog nævnes, at der eksempelvis er erfaring fra Ballerup, men der er ikke en formel for den videre proces, hvilket efterlyses, så man ikke skal opfinde den dybe tallerken gang på gang.

Igennem denne diskussion åbnede sig også flere spørgsmål og aspekter der bør undersøges. Hvad er de økonomiske fordele ved at tænke på tværs? I hvor høj grad skal samfundet være til stede? Hvor meget kan man lægge over på kommunen? Hvem skal have ansvaret for ledelsen? Etc.

Det foreslås i gruppen, at man tænker i klynger. Ydermere forestiller man sig, at et sådant byggeri skal have en vis volumen for at give en variation af beboere. Derfor tænkes der i såkaldte "generationernes huse". Disse huse inddeles i klynger; studerende i klynger og ældre i klynger. De forskellige generationer forbindes så igennem fællesmøder, fællesarealer og fælles faciliteter. Herved får man ikke blot et opgangsfællesskab, men en masse tilfældige møder i hverdagen. Det er som oftest de små uformelle møder, der bringer folk tættere sammen.

Længst muligt i eget liv

[Af Karen Henriksen, Seniorbofællesskabet Den 3. Revle, den3.revle@gmail.com]

Behovet for seniorbofællesskaber er meget stort, især i de store byer.

Selv med hjælp fra et boligselskab kræver det utrolig megen energi, tid og handlekraft for de kommende beboere at være med til at etablere et seniorbofællesskab. Og det skal være muligt at komme til at bo i et bofællesskab, selv om man ikke har det drive.

Foreningen Boligtrivsel i Centrum, BIC, som ikke eksisterer mere, udviklede en model for borgerinddragelse ved oprettelse af seniorbofællesskaber, og de stod med deres konsulenter bag hovedparten af de omkring 200 seniorbofællesskaber, der blev oprettet landet over i 90-erne og i begyndelsen af 00-ern, som var både almene, ejer og andelsboliger.

Modellen for oprettelse af seniorbofællesskaber var følgende:

- Kommunen afsatte kvoter til et eller flere seniorbofællesskaber.
- Boligselskaber bød ind på midlerne med en grund på hånden.
- Kommunen afholdt derefter et offentligt møde for borgere, der var interesserede i at flytte i bofællesskab. De interesserede tilkendegav deres interesse efter mødet.
- Boligselskabet/-erne ansatte en konsulent til at lede 2 fortløbende studiekredse for de udvalgte interesserede.
- Deltagerne deltog i en social studiekreds, der udarbejdede et socialt grundlag for det kommende bofællesskab.
- Dem, der tilsluttede sig dette grundlag, fortsatte i en studiekreds om bofællesskabets fysiske rammer og byggeriets fysiske udformning.
- Herefter fulgte den kommende bogruppe byggeprocessen, indtil de fik nøglen til deres bolig.

Fordelene ved denne model var, at alle kommunens borgere blev opmærksomme på denne mulighed, og at kommunen fik indtryk af, hvor stor interessen var for denne boligform. Derfor bør en lignende organisation etableres, som kan rådgive og hjælpe kommunerne i gang.

En videreudvikling af modellen i de store byer kunne være, at der tilbydes mulighed for at etablere bofællesskaber med forskellige profiler, som man nu er begyndt på med plejehjem, baseret på fælles interesse for kultur, sport, sociale aktiviteter og åndelige eller etniske fællesskaber.

Nogle søger mod bofællesskaber, fordi der mangler ældreegnede boliger, og det kan være ødelæggende for fællesskabet. Derfor bør udbuddet af ældreegnede bolig uden særlig visitation øges.

I de store brokvarterer, som nærmest er udbyggede, er det vigtigt, at der kan tilbydes egnede boliger – med elevator, så man kan blive boende i det kvarter, hvor man føler sig hjemme. Beboerne i disse kvarterer bør ikke forvises til nye bydele, hvor der endnu ikke er skabt en identitet.

Og vigtigt: Tænk på alle de store og billige boliger, som mange ældre flytter fra. Mange af dem kan blive til unge-kollektiver, så de unge spredes i byen, eller til gode familieboliger.

Seniorbofællesskaber for alle

[Ulrik Falk-Sørensen, Bofællesskabet Kløvermarken, Ballerup, ulrik.falks@gmail.com]

Denne idé forsøger at løse et boligproblem, der i dagens Danmark endnu ikke er fundet nogen løsning på. Det er nødvendigt at finde et alternativ til den selektive udvælgelsesproces "normale" seniorbofællesskaber benytter sig af, da den diskriminerer og ekskluderer socialt og fysisk svage borgere. I dag foregår det således, at bofællesskabernes beboere typisk udvælger de stærkeste og bedst fungerende ansøgere, da de bedst kan bidrage til fællesskabet.

For at imødekomme denne problematik kunne man forestille sig, at kommunerne skal have anvisningsret på nogle af boligerne i specifikke bofællesskaber. Ydermere kunne man forestille sig, at der kunne oprettes specielle seniorbofællesskaber for borgere med særlige behov.

Det er vigtigt at bemærke, at der i dag hverken findes forpligtigelser for kommunen eller eksisterende bofællesskaber til at optage socialt dårligt stillede borgere, hvorfor der er tale om en grundlæggende ændring i praksis, hvis denne idé skal føres ud i livet. Denne praksisændring skal i første omgang foregå i et sammenspil imellem kommuner og bofællesskaberne. Ligeledes bør

denne praksisændring naturligvis bygge på undersøgelser af aspekter som økonomi og behov. Herved kan man sikre sig, at løsningen bliver langtidsholdbar og samtidig ikke skadende overfor bofællesskabsmiljøet.

Fællesskaber

Flere arbejdsgrupper pegede på, at fællesskaber i forbindelse med boligen rækker videre end de traditionelle seniorbofællesskaber.

Det forpligtende og inspirerende fællesskab

Det forpligtende og inspirerende fællesskab giver stærke fællesskaber. Der giver langt større diversitet mht., hvad folk kan. Man bliver mere selvstændig som gruppe. Og det kan også give positive generationsmøder.

Der er fordele for både samfund og individ ved at dele faciliteter som biler, vaskeri, værksted, fælleshus osv. 'Modydelsen' er ofte færre private kvadratmeter.

Fællesskaberne kan bl.a. variere mht. størrelse og enheder, aldersspænd, ejer- og lejeformer, samt art og omfang af fællesinteresser. Ligesom der er forskel på muligheder i by og land, samt i den eksisterende bygningsmasse og i nybyggeri.

Fællesskaberne kan både realiseres i den almene boligsektor, og i ejer- samt andelsboliger. Kommuner og sponsorer (fx RealDania) kan bidrage til realisering af de forpligtende og inspirerende fællesskaberne, og bl.a. ældreorganisationerne kan fungere som vidensbanker.

MIG i fællesskabet

[Af fremtidsforsker Anne-Marie Dahl, Futuria]

Denne idé beskriver, hvor vi i fremtiden kan "tage os selv med" - også når vi bliver ældre - bevare værdigheden og individualiteten og er samtidig et bud på ældre-/plejeboliger, hvor der er plads til den enkeltes behov, hvor overgang fra den ene bolig til den anden ikke er så skarp, og hvor individualitet og fællesskabe hænger sammen.

Fremtidens unge, vilde, ældre er vant til at forbruge, rejse, drikke rødvin, skifte partnere og vil forvente at være længst muligt i eget liv. Derfor er det vigtigt med et fleksibelt og individuelt botilbud, hvor man kan: tilkøbe ydelser, fx gourmetmad, have sin hund med og betale for hundeluftning, klare sig selv mest muligt med sundhedsteknologi og servicerobotter, som bl.a. skal kunne servere rødvin. Der skal være adgang til at komme ud og i bad hver dag. Alt til at understøtte, at JEG ikke er gammel, men mig selv, blot i en ældre version. Ældreboliger skal ikke være en stor leverpostej.

Et stikord for fremtidens personale er empati! Vi vil behandles med respekt og bevare vores integritet.

Fremtidens ældre-/plejebolig skal bygges som ringe, hvor der inderst er hospice/palliativ afdeling, i næste cirkel plejeboliger og i ydrecirklen ældreboliger. Det vil betyde lettere overgange, og at man ikke skal flytte i takt med, at man bliver dårligere. En sådan opbygning kan også betyde, at ægtefæller kan blive i sammen boligområde selv om deres situation er forskellig.

Vigtigt er det, at der skal være pladser og torve, hvor man kan 'hænge ud' på kaffebar m.m., og at der selvfølgelig er en god restaurant. Oplevelsesområder til besøgende børn er et must. Og allervigtigst: der skal være en kile i cirklen, så man åbner sig ud mod lokalsamfundet. Aktiviteterne skal afstemmes efter, hvor langt inde man er i cirklerne: Mest ro i de inderste cirkler.

Et system skal kalde til fællesskab - enten i form at et tårn der kalder til spontan aktivitet, eller et virtuelt system, hvor man bl.a. kan lære hinanden af kende a la Facebook. Det fysiske og virtuelle kan understøtte hinanden. Måske kan systemet indrettes som i Folketinget, hvor et A markerer afstemning og et M markerer, at der er møde. Fremtidens ældre vil være knap så planlægningsorienterede og mere virtuelle. Derfor tror vi på 'sværmløst': Se en flok fugle blafre rundt på himlen uden synligt system, men ved det

rigtige signal går de i skarp formation, og så sker der noget! De stærke trækker forrest, og de svagere ligger i læ, men alle skal kunne følge med. Hos ænder er det efter sigende sådan, at hvis en svag and må dykke, dykker alle med og afventer, at alle kan være med igen. Kan vi i fremtiden beholde det enstrengede system, fordi de stærke gerne trækker de svagere, hvis de til gengæld kan få fordele ved at trække, fx adgang til at tilkøbe det, der individuelt beriger deres alderdom. Kan de ikke det, vil de rigeste sikkert i stedet vælge private løsninger.

Din bolig er din base. Den skal passe på dig – også når du bliver ældre

[Lise Acthon Hansen, Danske Seniorer, kredslise@ctop.dk]

Denne idé er opstået, da der er behov for at se på helheden i det danske samfund på baggrund af kommende generationers ændrede adfærd, og som et resultat af dette, deres nye og anderledes krav i forhold til tidligere generationers boligkrav.

Generelt set bør der kigges på alle involverede i byggeprocessen ifm. almene boligbyggerier. I første omgang bør alt fremtidigt byggeri og renoveringer gribes sådan an, at det indrettes, så alle kan benytte sig af det. Med andre ord, skal man også kunne bo der, hvis man ikke er særlig mobil. Reglerne for byggeri bør altså indskræmpes og færdigt arbejde bør synes og godkendes inden det tages i brug.

Samtidig skal der dog også bygges mindre boliger, så det er muligt at flytte til mindre, når behovet opstår.

Vil man gerne bo i et bofællesskab, skal dette også være muligt, og det bør være åbent for alle. Det er ikke positivt, når bofællesskaber forbeholder sig retten til at "se eventuelt nye tilflyttere an". At kræve en vis alder kan være ok, da jeg ikke mener, at en blanding af generationer er godt. Andre synes dog, det kan være en god idé og derfor bør bofællesskaber opføres individuelt.

Et aspekt der naturligvis skal afklares nærmere er navnlig, hvad det koster. Der skal være mulighed for egnede boliger af en vis standard, også for den del af befolkningen der ikke er en del af toppen. Krav om store indskud ved flytninger gør det ofte vanskeligt for mindre bemidlede at flytte til mindre og mere ældrevenlige boliger.

Der bliver stadig større og større forskel på, hvor meget folk har til rådighed, og hvis vi ikke passer på, vil Danmark blive et opdelt land med flere forskellige klasser. En farlig tendens, der kan skabe uro.

Nyt liv i og mellem boligerne

[Mette Albrechtsen, Arkitekt MAA, Bygherrerådgiver MBV, mette@case-jardin.dk]

Hvis vi kan skabe fællesskaber i eksisterende boligrammer ved at tilpasse *både* boligen til den 3. og 4. alder og nærområdet, kan folk støttes i at blive boende i deres hjem.

Fællesskaber skaber liv. Spørgsmålet er, hvordan man kan skabe nyt liv i eksisterende boliger? Og hvordan vi kan skabe rammer mellem boligerne, som giver mere liv? ? Fx i parcelhuskvarterene, men også generelt?

En del af diskussionen fokuserede på parcelhuskvarteret, men debatten kom også ind på flere andre boligformer.

Den enkelte bolig

Den enkelte bolig kan tilpasses, men ofte ses det som en uoverstigelig udfordring af vide, hvordan man gør det. Mange mennesker er nemlig i tvivl om deres bolig overhovedet kan forblive rammen om deres liv, når de bliver ældre, får fysiske eller psykiske problemer eller måske mister en ægtefælle.

Er boligen for stor, forkert indrettet, haven for uoverkommelig og kan badeværelse eller køkken indrettes så huset matcher de nye behov? Og er man overhovedet opmærksom på de tilskud, man har mulighed for at modtage fra sin kommune? Hvordan tilpasses boligen, så den ikke mister værdi? Og så den forblive let at sælge? Der er masser af spørgsmål, som hver boligejer/lejer stiller sig. Men hvor vender man sig hen for at få en afklaring på det hele – både de fysiske, økonomiske og helt private afklaringer man har brug for?

Parcelhuskvarteret

Ser man på de langsigtede, økonomiske og samfundsmæssige aspekter, kan det betale sig at udvikle de eksisterende rammer. Mange vil kunne blive boende, hvis man ser på fx transport og tilføjer "service"tilbud og/eller fællesskaber til nærområderne/lokalmiljøerne.

Mange boliger er ikke designet til fællesskab. Men inddrages en bygning midt i parcelhuskvarteret kan denne evt.

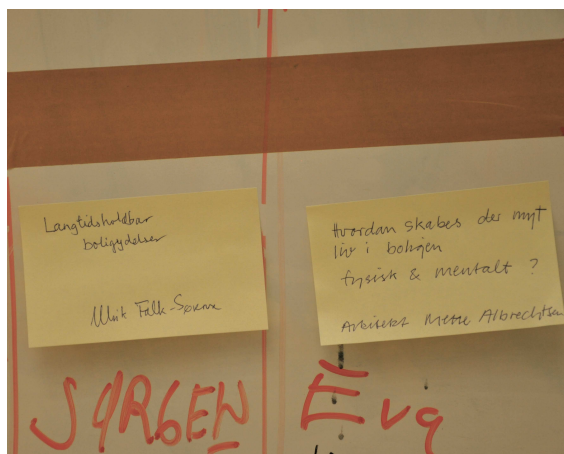
omdannes til et fælles 'kvarterhus'. I et parcelhuskvarter blev et hus fx købt og omdannet til fælleshus. Og her er vedligeholdelse en fællesaktivitet. Nogle parcelhuse kan måske ombygges om til flere boliger.

Spørgsmålet om enhedsstørrelse må afklares – evt. via lovgivning - Hvor mange boliger udløser fx et "fælleshus" i et egnet "demografisk" område?

Man kan forestille sig at der i dette fælleshus kan etableres fælles servicetilbud, fx foddame, frisør, fysisk træning eller bibliotek, hvis flere aktører driver fælleshuset?

For nogle ældre i store boliger kan det være en løsning at leje fx en overetage ud til unge studerende, som så evt. kan give en hånd til de tunge indkøb, slå græsset, sikre tryghed m.m. På denne måde kommer fællesskabet til en, og måske kan man blive boende længere. Viderebringelse af succeshistorier kan bidrage til at udbrede idéen.

Det vil formentlig kræve samarbejdspartnere at realisere idéen om at skabe fællesskab. Det kan fx være kommunen, som støtter med drift på relevante områder, samt familier i omkringliggende ejer- og andelsboliger. Og *Udvikling af nyt liv i og mellem boligerne* kan skrives ind i regeringens boligplan. Pensionskasser og andre investorer kan fx bidrage med opkøb af villaveje, hvor borgere, der er interesseret i fællesskab, så kan købe en andel.

Det må bl.a. også afklares, hvor store udgifter man kan påtvinge beboere i fx ejerboliger til fællesskab? Er det overhovedet rimeligt? Bør kommunen fx kunne forlange, at de betaler til fællesudgifter, når de ikke længere selv formår at tilpasse boligen til at kunne klare sig selv i dagligdagen? Måske brede byrden ud, så idéen bliver mere generationspræget og ikke så dyr? Som forsøg?

Landsbyen - en konkret udfordring

Et eksempel: Vores landsby består især af gamle gårde med gamle mennesker. Vi savner et sted i landsbyen at mødes, hvor vi kan dyrke og udfolde vores fællesskab. Ingen har plads i deres bolig til et større antal mennesker. Så vi skal ud at køre, hvis mere end 12 mennesker vil se hinanden. Særligt om vinteren er det svært at foretage sig noget sammen. Der er ingen busser om aftenen. Og fem timer mellem busserne om dagen. Vi ville gerne kunne bruge en gammel købmandsgård eller en nedlagt skole, men kan ikke få hjælp til det. Her er så prægtfuldt, så vi vil ikke flytte.

Forslag til løsninger:

- Ofte kan man låne bibliotekslokaler og sognehuse. Men sådanne findes ikke i alle landsbyer.
- I Alken har man købt den gamle Brugs, der nu er opsamlingssted for post til landsbyen, kiosk og café med brændeovn. Her mødes man i fællesskaber.
- På Anholt er det lykkedes at skabe fællesskaber, fordi der ikke er rammer og regler. Man gør det bare – bruger bare skolen.

Fællestanken er meget persondrevet, nogle skal tage initiativ, og samtidig være opmærksomme på, at mange gerne vil deltage i fællesskab, men at der også er grænser for hvor meget. Kan man danne et bylaug, hvor ildsjæle kan være igangsættere?

Plejehjem

På plejehjem skal der være mulighed for det, man gerne selv vil. Fx have en hund eller fugle.

Personalets sammensætning og kompetencer i forbindelse med stærkt svækkede med flere kroniske sygdomme er en stor udfordring.

Der kan skabes mere liv, hvis plejehjem indrettes, så de udfordrer både fysisk og mentalt. Brede gangarealer kan indrettes, så de indbyder til fysisk aktivitet. Fx med en boksebold, som beboerne kan skubbe til, når de går forbi. Eller en forhindringsbane i haven. Fysisk aktivitet kan også bidrage til at vedligeholde – og måske forbedre – funktionsevnen, og give bedre livskvalitet.

Etageboliger

Ikke alle ønsker at flytte fra deres etagebolig, selv om de kommer i en situation, hvor de ikke kan bevæge sig så langt, at de kan deltage i fællesskaber. Så er der behov for, at fællesskabet i stedet kommer til dem.

At skabe nye relationer kræver kommunikation og tilkendegivelser: Men hvor fortæller man om sine behov? Fx i en facebookgruppe for boligforeningen? I boligforeningens fællesrum?

Alderdomsboliger

Man bør kunne komme tidligere i en 'alderdomsbolig', så man kan nå at etablere relationer til de øvrige beboere, inden man bliver for svækket.

Måske kan der hentes inspiration fra det nye Sølund i København. Her etableres afdelinger med almene boliger for mange forskellige målgrupper og med masser af fællesskab - og til huslejer som alle har råd til.

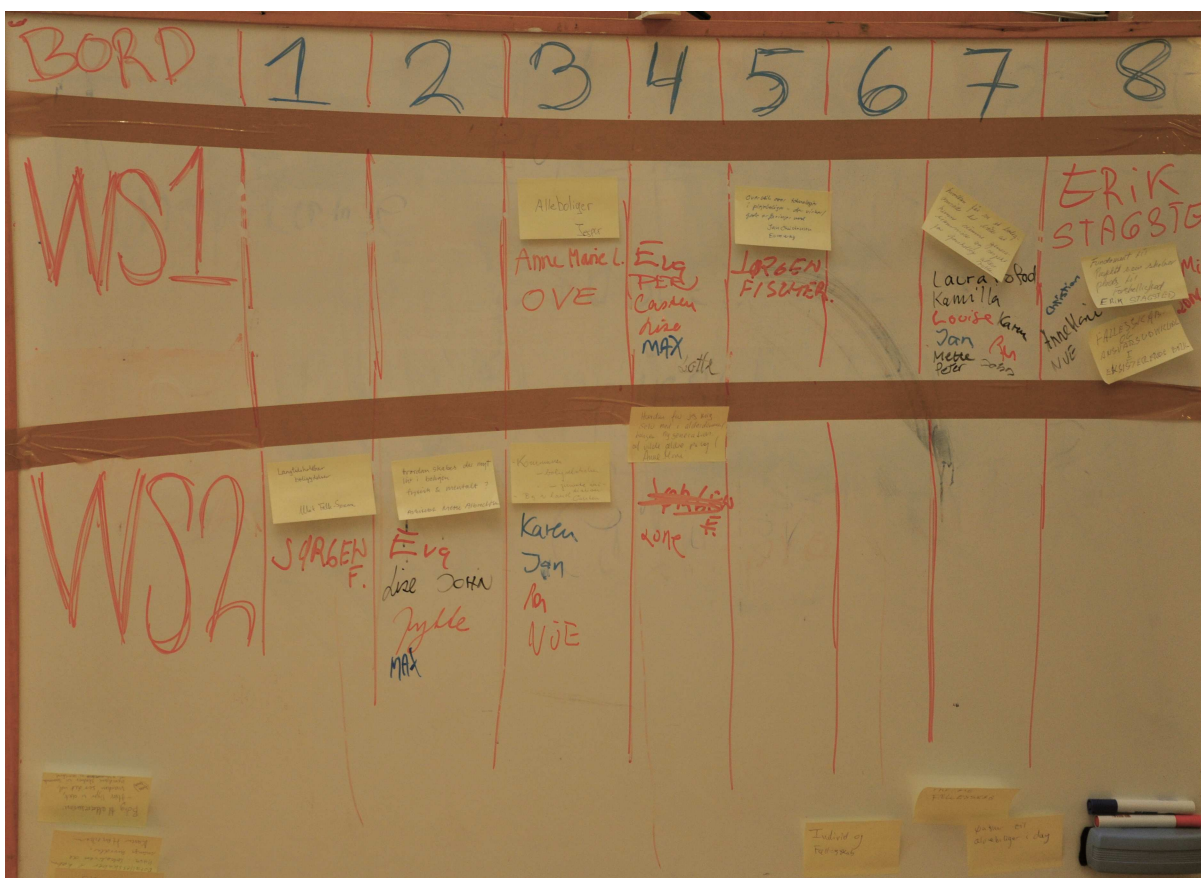
München har et område med forskellige boligtyper til ældre. Der er 5-6 boligtyper tilpasset velfungerende ældre, svækkede mennesker og døende demente. Det kan være en udfordring for pårørende, hvis deres

velfungerende ældre familiemedlem bor tæt på svækkede ældre, men det er sjældent et problem for dem, der har brug for hjælp.

Ensomhed - Hvordan kan vi bidrage til at forebygge ensomhed og skabe relationer?

Vi (lokale stærke/ildsjæle) kan lægge en seddel i postkassen hos dem, som ser ud til at have behov, med en invitation til at være med.

Telefonkæder og tryghedsopkald, hvor frivillige ringer for at høre, hvordan det går, kan være en begyndelse. Nogle modtagere bliver med tiden til ydere, der selv foretager tryghedsopkald. Det samme sker af og til med besøgsvenner. Ikke alle er interesserede i at modtage opkald, men pårørende kan måske overtale, hvis der skønnes at være et behov, eller kommunerne kan informere pårørende om muligheden for tryghedsopkald.

Bedre boligydelse til pensionister uden ekstra omkostninger

[Ulrik Falk-Sørensen, Bofællesskabet Kløvermarken, Ballerup, ulrik.falks@gmail.com]

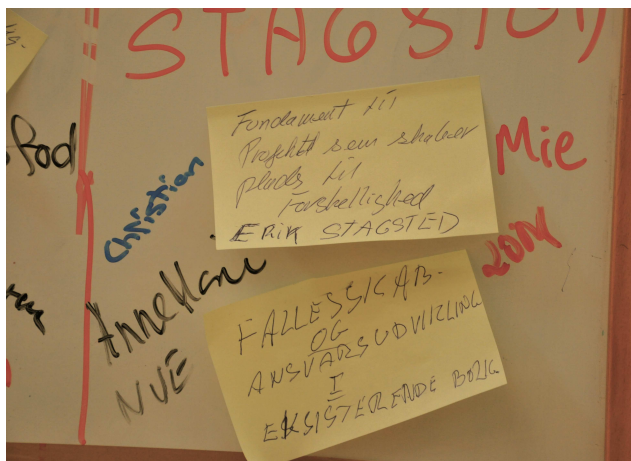
Denne idé er målrettet boligydelsen til økonomisk svage pensionister.

Grundet misforholdet imellem den øvre grænse for den husleje, der gives boligydelse til og den generelle stigning i huslejer landet over finder vi det nødvendigt, at man revurderer grundlaget for boligydelsesforholdene. Idet de to forhold ikke følges ad, vil det være økonomisk umuligt for økonomisk svage pensionister at flytte i velegnede pensionistboliger, da boligydelsen ikke dækker nok af de høje huslejer.

Det foreslås at man strammer boligydelsen i forhold til formuegrænsen, således at boligydelsen i højere grad tager højde for økonomiske forhold. Ydermere foreslås det, at den øvre grænse for huslejen følger huslejeudviklingen, således at pensionister ikke oplever en reel udhuling af deres folkepension i takt med at årene går.

En alternativ løsningsmodel, der kom på bordet, blev beskrevet som en form for "pakkeløsning" for kommunerne. Ifølge dette forslag, kunne kommunerne give dispensation på boligydelsens øvre grænse i forhold til huslejen, hvis den ældre forlod en alt for stor bolig til fordel for en mindre og mere velegnet pensionistbolig. Incitamentet for kommunerne ligger herved i, at store dele af boligmassen, der i realiteten er velegnede til eksempelvis børnefamilier, ville blive frigivet og det ville herved blive betydeligt nemmere at tiltrække lige netop disse familier. Ydermere må det formodes, at der er udgifter at spare for alle parter mht. vedligeholdelse og hjemmepleje etc.

Disse forslag skal i første omgang realiseres imellem Folketingets partier og boligministeriet, da det er et problem, der kun kan løses ved lovændringer.

Behov for viden, undersøgelser og initiativer m.m.

Flere enkeltpersoner og arbejdsgrupper pegede på behov for særlige initiativer, undersøgelser og udvikling m.m.

Genoplivning af Boligtrivsel i Centrum

[Af Jørgen Nue Møller, Bestyrelsesformand, nue@tdcspace.dk]

Behovet for en specialiseret organisation for bofællesskaber blev særligt fremhævet, idet der savnes en specialiseret organisation for bofællesskaber.

Det blev derfor foreslået at genoplive "Bolig-trivsel i Centrum" – som en organisation til opsamling af erfaringer og udvikling af bofællesskabs-projekter over hele landet.

En fond kunne være en hensigtsmæssig organisationsform. Og det er nødvendigt at kapitalisere fonden solidt.

Ideen kan realiseres sammen med:

- Realdania
- Pensionskasser
- Fagforeninger

Undersøgelser

Hvordan vurderes og hvordan samarbejdes der om behovet for ændrede boligformer for ældre? Nutidens og fremtidens ældre har formentlig forskellige behov, og der er stor forskel på, om der er tale om velfungerende ældre (som er flest) eller ældre med begyndende eller udviklet funktionsnedsættelse. Og skal kommunerne egentlig sørge for boliger til alle – også til de grupper som kan selv?

Er det fx specielt velstillede, der vælger bofællesskaber? Der blev peget på behov for undersøgelser blandt de ca. 5.000, som bor i bofællesskaber sammenholdt med en sammenlignelig gruppe i baggrundsbefolkningen mht. behov for kommunal støtte.

Hvordan kommer man i gang med at oprette seniorbofællesskaber?

En god drivkraft kan være, hvis ildsjæle går sammen med det lokale ældreråd og kontakter kommunen m.fl. om oprettelse af seniorbofællesskaber.

Også spørgsmålet om behov for centrale regler om oprettelse af et vist antal bofællesskaber i kommunerne blev rejst.

Teknologi og sundhed i fremtidens seniorboliger

[Af Erik Stagsted, Næstformand, Danske Ældreråd, Ældrerådsformand, Vesthimmerlands kommune.
erikstagsted@stofanet.dk]

Teknologi er fundamentet for al forandring af den eksisterende boligmasse for os ældre. Fremtidens ældre ønsker at blive længes muligt i eget hjem under trygge rammer, og teknologi og sundhed er nøglen til det.

Der er en generel opmærksomhed på sundhed. Kommunerne skal have fokus på området, som er under stadig udvikling.

En generelt sundhedsfremmende indsats i kommunerne, vil påvirke den enkeltes sundhed, men stigningen i levealderen er en strukturel og samfundsmæssig trend. Det samme kan siges om de sunde ældre, om end en forebyggelses- og sundhedsfremmende indsats vil kunne have en mere direkte effekt.

Kommunerne skal have sundhedsfremme tilbud på alle KRAM faktorerne. Mange deltagere er i aldersgruppen 45 – 64 år. Der er målrettede sundhedsfremmende tilbud for ældre borgere med fokus på socialt samvær i naturen. Ventelisterne til plejeboliger er faldende. Det understøtter også det faktum, at borgerne helst bliver længst muligt i eget hjem.

Det er dog vigtigt at uddybe et punkt eller to, Blandt andet at fremtidens ældre selv vil tage ansvar for tilpasning af de fysiske rammer i tide.

Hjælpemidler og boligindretning er traditionelle indsatser, for at gøre borgere med funktionsnedsættelse mere selvhjulpne (i eget hjem). Der sker en fortsat udvikling af hjælpemidler. Som noget forholdsvis nyt, bygges der mere digital teknologi ind i hjælpemidlerne, og nogle helt nye typer tryghedsskabende, kommunikative hjælpemidler er kommet på markedet.

Udviklingen inden for hjælpemidler og velfærdsteknologi sker løbende, og større mulighed for at være selvhjulpne, større tryghed og et bedre arbejdsmiljø for plejepersonalet er medvirkende til at udsætte eller hindre visitering til plejebolig.

En anden indretning af boligen kan også sikre, at den nødvendige pleje kan foregå i borgerens hidtidige hjem i stedet for i en plejebolig. Er det for omkostningskrævende at forandre boligen, er det vigtigt, at der

er tilgængelige, attraktive ældrevenlige boliger til rådighed, som kan leve op til de krav, nutidens og fremtidens ældre stiller. En tilstrækkelig og moderne ældrevenlig boligmasse vil kunne nedsætte behovet for plejeboliger i fremtiden.

Det er selvfølgelig vigtigt at overveje, hvem ideen kan realiseres sammen med. Jeg tænker i første række på, at fremtidens ældre også selv vil tage ansvar for tilpasning af de fysiske rammer i tide.

Der er naturligvis nogle aspekter, der må afklares nærmere, navnlig at fremtidens ældre efterspørger rehabiliterende tilbud, så de kan klare sig selv.

Her skal kommunerne i gang med initiativer på området f.eks.:

At indrette rehabiliteringspladser, der bl.a. har til formål at give svage borgere et intensivt rehabiliterende tilbud efter et sygdomsforløb.

For nuværende gives der flere steder tilbud af 21 dages varighed. En udvidelse til tilbud af længere varighed vil kunne afhjælpe de tilfælde, der påviseligt er for nuværende på kommunernes plejecentre: at borgere har undergået så positive fremskridt, at de ville have kunnet klare sig igen i egen bolig, der desværre i mellemtiden er blevet afhændet.

Hverdagsrehabilitering er ofte implementeret i hjemmeplejen og under udrulning på plejecentrene. Den rehabiliterende tankegang er i fortsat udvikling, og der skal være fokus på at udvikle området og vedligeholde de faglige kompetencer blandt alle faggrupper.

Et andet aspekt er, at kommunerne har mange tilbud til de store kronikergrupper som KOL, Diabetes, hjertekar-sygdomme og kræft, samt tilbud om motion og samvær for kronisk syge i samarbejde med patientforeningerne. Sidstnævnte har især mange deltagere i de ældre og ældste aldersgrupper.

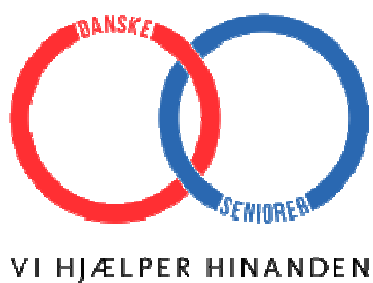
Kommunerne bør have en målrettet indsats mod demens. Både for borgere med demens, men også for deres pårørende.

Det forventes, at indsatsen og tilbuddet til demente i alle kommuner, skal øges i takt med, at antallet af demente forventes at stige. Det er svært direkte at påvirke det stigende behov for demenspladser, om end

en stærk støtte til pårørende vil kunne holde borgerne i eget hjem på forsvarlig vis så længe som muligt. I alle kommuner i landet, må forventes flere pladser til demente og flere midlertidige pladser.

Der er løbende fokus på det velfærdsteknologiske område, og en del af midlerne fra ældremilliarden kan anvendes til velfærdsteknologiske hjælpemidler. Både i borgernes egne hjem og på plejecentrene.

Udgiver: ÆldreForum og Danske Seniorer
Udgivelsesår: November 2015
Sideantal: 22
ISBN - digital: 978-87-90651-51-0